

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในโลกอันสลับซับซ้อนวุ่นวายนี้ มนุษย์จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทั้งสิ่งแวดล้อมที่เป็นมนุษย์ด้วยกัน สิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ เช่น พืช ภูเขา ต้นไม้ ดอกไม้ แม่น้ำ พื้นดิน ลมฟ้าอากาศ ทั้งทั้งความงามและความเปลี่ยนแปลง มนุษย์ต้องสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่เป็นเทคโนโลยีและมนุษย์ต้องมีส่วนสัมพันธ์กับวิถีดำรงชีวิต เรียกว่าวัฒนธรรมอันมีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มนุษย์จึงต้องมีหลักการพื้นฐานที่นำไปสู่วิถีการคิด และวิธีการปฏิบัติตนท่ามกลางสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ

เรามักมีความยุ่งยากและสับสนที่จะเลือกตัดสินใจว่า อะไรถูก อะไรผิด อะไรเที่ยง อะไรดี อะไรเลว อะไรงาม อะไรอัปลักษณ์ อะไรยุติธรรม อะไรไม่ยุติธรรม อะไรควรเชื่อ และอะไรไม่ควรเชื่อ การเลือกและการตัดสินใจต้องอาศัยหลักการพื้นฐานที่มีอยู่ประจำใจ ข้อมูลประกอบ แนวทางในการเลือก รวมไปถึงอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่จะมีส่วนในการสร้างความคิด ความเชื่อ และการตกลงใจปฏิบัติหลักการพื้นฐานและแนวทางในการเลือกและตัดสินใจนี้ พอจะสรุปรวมได้ว่าเป็น "ค่านิยม" (สุมน อมรวิวัฒน์ 2522 : 100)

ความหมายของค่านิยม

หาคณูหลายท่านได้ให้ความหมายของ "ค่านิยม" ไว้ต่าง ๆ กันดังนี้
หนังสือ หันนาภินทร (2523 : 20) ได้ให้ความหมายของค่านิยมว่าเป็นค่าความโน้มเอียงหรือแนวทางที่คนจะประพฤติตนไปในแนวทางใดแนวทางหนึ่งที่ตัวเองได้พิจารณาใคร่ครองแล้วว่า เป็นสิ่งที่ดีสำหรับตนหรือสังคมยอมรับนับถือ และปฏิบัติตามแนวทิดนั้น ๆ อย่างสม่ำเสมออย่างน้อยก็ชั่วระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งเป็นความหมายที่สอดคล้องกับ ก่อ สวัสดิทานิช (2518 : 48) และมีส่วนเพิ่มเติมว่าค่านิยมนี้มักเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัย และความคิดเห็นของคนในสังคมนั้น

ส่วน เกียรติศักดิ์ อิชยานันท์ (ค่านิยม : 24) ได้อธิบายความหมายของค่านิยมว่า เป็นความรู้สึกเชื่ออย่างมีเหตุผล และมีนัยดวารในสิ่งที่มีคุณค่าแก่ตนเองหรือสังคมจึงยอมรับและปฏิบัติตาม

เดวิด เกรทซ์ และคณะ (David Kretch and others, 1962 : 102) ให้ความจำกัดความของค่านิยมไว้ว่า "ค่านิยมเป็นความเชื่อเกี่ยวกับ ว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่พึงปรารถนา

หรือสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา คำนิยามจะสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมของสังคมและ เป็นสิ่งที่สมาชิกในสังคมยึดถือร่วมกันอย่างกว้างขวาง บุคคลโดยยอมรับคำนิยามใดเป็นของตน คำนิยามนั้นก็เป็ เป้าหมายในชีวิตของบุคคลนั้น

สงข ลักษณ์ ได้อ้างถึงคำนิยามของ "คำนิยาม" ที่ กิเซล (Getzel) ได้กล่าวถึงว่า เป็นความคิดรวบยอดของคำว่า "ที่พึงปรารถนา" (Desirable) ที่จะช่วยชี้แนะว่าจะไร สมควรและอะไรไม่สมควร จัดว่ามีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจเลือกแสดงพฤติกรรม ซึ่ง สอดคล้องกับประสาฬ หลักศิลา (25:11:423) ที่ว่าคำนิยามคือสถานการณ ภาวะหรือหลักการ ซึ่งเป็นที่พึงปรารถนา หรือที่ยกย่องและเป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่ในสังคมเสาะแสวงหา และยังสอดคล้องกับ ประโมทย์ นาคกรรพ. มีกล่าวไว้ในทำนองเดียวกัน

ธีรภรณ์ นาคหิน (2522 : 3) ได้ให้ความหมาย "คำนิยาม" อย่างน่าสนใจว่า เป็นพื้นฐานจิตใจของมนุษย์หรือหลักการต่าง ๆ ที่ยึดถือในการดำเนินชีวิต และเป็นหลักที่มนุษย์ มีความสำคัญที่สุดสำหรับชีวิตของตน เป็นพลังจูงใจที่จะทำให้สังคมตัดสินใจ หรือประเมินค่าว่า สิ่งใด เป็นสิ่งที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ คำนิยามเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ มีลักษณะเป็น นามธรรมเป็นเสมือนกฎบังคับของสังคม เป็นเครื่องชี้พฤติกรรมว่า สิ่งใดบ้างที่พึงประสงค์ เป็น มาตรฐานหรือทั้งเป็น เงื่อนไขที่จะชี้ถึงสถานะในอุดมคติอันเป็นสิ่งปรารถนาในสังคม ความหมาย นี้สอดคล้องกับ สุ่มน อมรวิวัฒน์ (2527 : 20) ที่กล่าวว่า คำนิยามเป็นพลังความคิดพื้นฐาน ที่เป็นตัวนำตัวกำหนดและผลักดันให้คนตัดสินใจเลือกประพฤตินุปฏิบัติ โดยเห็นว่าถูกต้องและสมควร

จากที่กล่าวมาเป็นเพียงส่วนหนึ่งของผู้ซึ่งให้ความหมายของ "คำนิยาม" ยังมีความหมาย อื่นมากมายที่ผู้รู้ท่านอื่น ๆ ได้กล่าวไว้ อย่างไรก็ตามจะสรุปความหมายรวมของคำนิยามได้ดังนี้

คำนิยาม เป็นความรู้สึก นึกคิด ความเชื่อถือ เกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทั้งที่มีตัวตนและ ไม่มีตัวตน เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลและสังคมนั้น ๆ ซึ่งจะยังไม่รวมถึงความถูกต้อง ดี หรือไม่ดี แต่จะเป็นสิ่งที่มีค่าที่บุคคลหรือสังคมนั้นเห็นว่าควรปฏิบัติและยึดถือ คำนิยามดังกล่าวอาจ เปลี่ยนแปลงไปได้ตามกาล เวลาและสภาพแวดล้อมของสังคมนั้น

ประเภทและลักษณะที่แท้ของคำนิยาม

มีผู้แบ่งประเภทของคำนิยามไว้หลายแนวคิด ดังนี้

1. คณะอนุกรรมการฝ่ายวิจัยและพัฒนาวัฒนธรรม (คณะกรรมการฝ่ายวิจัยและพัฒนา วัฒนธรรม ม.ป.ป. : 2) ได้กล่าวถึงประเภทคำนิยามเป็น 3 ประเภท คือ
 - 1.1 คำนิยามส่วนบุคคล เช่นการพึ่งตนเอง ความขยันหมั่นเพียรและการประหยัด

1.2 ค่านิยมของสังคม เช่นความรับผิดชอบ การมีระเบียบวินัยและการเคารพกฎหมายและการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา

1.3 ค่านิยมของชาติ เช่นความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

2. สมบูรณ์ ศาลยาชีวิต (2524 : 27) ได้อ้างถึงการแบ่งประเภทของค่านิยมของโรคีย์ (Rokeach) ไว้ 2 ประเภท คือ

2.1 ค่านิยมที่เป็นจุดหมายของชีวิต เป็นสิ่งที่พึงปรารถนาในชีวิตของบุคคลส่วนใหญ่แล้ว ค่านิยมนี้จะเป็นค่านิยมส่วนบุคคล เช่นความสำเร็จในชีวิต ความสงบสันติสุขของโลก ความสุขของครอบครัว เป็นต้น

2.2 ค่านิยมที่เป็นแนวทางปฏิบัติที่พึงปรารถนา เช่นความโอบอ้อมอารี ความเอื้อเฟื้อ ความซื่อสัตย์ ความขยัน ความกล้า ฯลฯ ซึ่งเป็นได้ทั้งค่านิยมส่วนบุคคลและส่วนสังคม ซึ่งบางอย่างมุ่งพัฒนาตนเอง บางอย่างคำนึงถึงมาตรฐานของสังคม เพราะเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติต่อกันอื่นที่สังคมปรารถนา เราเรียกว่าจริยธรรม

3. เดวิดสัน นูญสิงห์ (ม.ป.ป. : 32 - 38) ได้แบ่งค่านิยมเป็น 2 ประเภท คือ

3.1 ค่านิยมทางลบ เป็นส่วนของค่านิยมในทางไม่ดี นำมาแต่ความเสื่อมเสีย และความเสียหาย เช่นบูชาเงินเป็นพระเจ้า ชอบความทรูทร่าไม่เอื้อเฟื้อ ทำบุญเอาหน้า ชอบแสวงหาอำนาจ ชอบสบายโดยไม่ต้องทำงานหนัก เป็นต้น

3.2 ค่านิยมทางบวก เป็นส่วนของค่านิยมในทางที่ดี มีประโยชน์ต่อสังคม สังคมจะดีขึ้นหรือเสื่อมลงก็ขึ้นอยู่กับค่านิยม เช่นการยกย่องคนกล้าหาญเสียสละ ความรักชาติ ความมีเมตตา ความมีวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบ เป็นต้น

ทิสนา แซมมณี (2516 : 43 - 44) ได้อ้างถึงลักษณะของค่านิยมที่แท้จริงที่ Raths, Harmin และ Simon รวบรวมไว้ ดังนี้

ค่านิยมที่แท้จริงมีลักษณะ 7 ประการ คือ

1. ค่านิยมที่แท้จะต้องเป็นค่านิยมที่บุคคลนั้น เลือกอย่างอิสระเสรีไม่มีใครมาบังคับให้เลือก

2. ค่านิยมที่แท้จะต้องเป็นค่านิยมที่บุคคลนั้น เลือกจากตัวเลือกหลายตัวไม่ใช่ยอมรับจากสิ่งที่มีอยู่เพียงสิ่งเดียว

3. ค่านิยมที่แท้จะต้องเป็นค่านิยมที่บุคคลนั้น เลือกหลังจากได้พิจารณาถึงผลที่จะตามมาภายหลัง กล่าวคือ ผู้เลือกจะต้องใช้วิจารณญาณวิเคราะห์หาผลดี ผลเสียของตัวเลือกหลายๆ

ตัวเสียก่อน แล้วจึงเลือกเอามาเพียงสิ่งเดียว โดยมีเหตุผลที่ตนพึงพอใจ

4. คำนิยามที่แท้นั้นจะต้องเป็นคำนิยามที่บุคคลนั้นถนอมและเทิดทูนมีความภาคภูมิใจในสิ่งที่ตน เลือคนั้น

5. คำนิยามที่แท้จะต้องเป็นคำนิยามที่บุคคลนั้น ยอมรับอย่างเปิดเผย ยินดีที่จะยอมรับ และบอกกล่าวสนับสนุนสิ่งนั้น

6. คำนิยามที่แท้จะต้องเป็นคำนิยามที่บุคคลนั้นยึดถือปฏิบัติไม่ใช่เพียงแต่พูดหรือยอมรับแต่เพียงอย่างเดียว

7. คำนิยามที่แท้ จะต้องเป็นคำนิยามที่บุคคลนั้นปฏิบัติซ้ำบ่อย ๆ ไม่ใช่ปฏิบัติเพียงครั้งคราว จะเห็นได้ว่า คำนิยามที่แท้เป็นประเภทต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นเกณฑ์หรือมาตรฐานอย่างหนึ่งซึ่งบุคคลใช้เลือกหรือตัดสินสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อยึดเป็นแนวในการปฏิบัติตนด้วยความภาคภูมิใจ คำนิยามจะถูกตั้งสมมติตั้งแต่เด็ก สามารถปลูกฝังและเปลี่ยนแปลงได้ตามรูปแบบของสังคมที่เปลี่ยนไปในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ เหตุที่เราต้องปลูกฝังคำนิยามแก่เด็กนี้ เดวิด สิริ นุคยสิงห์ (2519 : 3) ให้เหตุผลว่า ถ้าเราปล่อยให้สะสมคำนิยามกันเองโดยไม่มีวิธีการ ไม่มีขั้นตอนถ้าเด็กสะสมคำนิยามผิด ๆ ก็จะทำให้เสียแก่สังคม ในผู้ใหญ่เราสามารถที่จะเปลี่ยนคำนิยามได้ ถ้าเขาพร้อมที่จะปรับตัวเสมอ แต่ถ้าปรับตัวไม่ได้หรือไม่ยอมรับจะเปลี่ยนได้ยากมาก ฉะนั้นเพื่อความเข้าใจเราควรปลูกฝังคำนิยามเสียแต่ยังเด็ก.

วิธีการปลูกฝังคำนิยามแก่เด็ก

ก่อนอื่นสิ่งที่เราต้องคำนึงคือ เด็กที่เราต้องการควรจะมีลักษณะเช่นไร เป็นที่ทราบกันว่าเด็กที่มีคุณภาพเป็นยอดปรารถนาของสังคม เพราะเป็นทางก้าวนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองความเป็นปึกแผ่นของชนในชาติ ได้มีผู้เสนอบทความมากมายแต่พอประมวลความคิดได้ว่า เด็กที่มีคุณภาพต้องมีสุขภาพทางกายและจิตดี มีความรู้ในสิทธิหน้าที่ของตนในฐานะเป็นพลเมืองของชาติ รักงานไม่กลัวงาน มีความเฉลียวฉลาด หันคน มีความประหยักริษยัสต์ ไม่โอ้อวด เป็นกมลวิเศษ มีวินัย มีความรับผิดชอบสูง ชยันยืนแข็งในหน้าที่การงาน กระตือรือร้น รักความก้าวหน้า อยากรู้เห็นตนเองและผู้รอบของตนมีความเจริญรุ่งเรือง ซึ่งพอจะแยกได้รายละเอียดประกอบดังนี้ (นิภา เเพชรสม, 2526 : 44 - 45).

1. มีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่มีพฤติกรรมเปลี่ยนไปเปลี่ยนมา ตลอดทั้งมีความมั่นใจในตนเอง กล่าวหา กล่าวโทษในสิ่งที่ถูกและมีเหตุผล แต่ไม่ใช้ถือถือถึงถือถือ และยอมรับถึงความผิดเห็นของผู้อื่น

2. มีอารมณ์มั่นคง เสมอต้นเสมอปลาย ควบคุมอารมณ์และการแสดงออกได้ทุกด้าน
ไม่ว่าในไรต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

3. สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี กล้าตัดสินใจ มีไหวพริบ ทันต่อเหตุการณ์

4. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

5. มีมนุษยสัมพันธ์ดี คือ เข้าได้กับคนทั่ว ๆ ไป และทำงานในสังคมได้ดี สามารถอยู่
ร่วมกับผู้อื่นได้

6. มีคุณธรรมด้านต่าง ๆ เช่นมีวินัย เสียสละ มีความยุติธรรม ซื่อสัตย์ซื่อช่วยเหลือ
ผู้อื่น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

7. รู้จักตนเอง และรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนว่ามีความรับผิดชอบอะไร รู้ว่าตัวมีจุด
ชดช้อยและมีข้อแก้ไขตรงไหนบ้าง

จะเห็นว่า คุณลักษณะของเด็กที่โตขึ้นว่ามีคุณภาพนั้นประกอบด้วย คุณลักษณะหลายด้าน
ที่ทำให้เป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ และการปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์จะช่วยให้คุณภาพของเด็กสมบูรณ์
ยิ่งขึ้น หนึ่งส เทนาคินเทอร์ (2526 : 97 - 98) ได้เสนอวิธีการที่จะปลูกฝังค่านิยมอันพึงประสงค์
คือ

1. สร้างเสรีภาพให้เกิดขึ้นต่อจริยธรรมหรือค่านิยมที่ต้องการให้เกิดขึ้นด้วยวิธีการต่าง ๆ
เช่นการชี้ให้เห็นประโยชน์และคุณค่าของคุณสมบัตินั้น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติตัวของครู
ที่จะต้องทำตัวให้เป็นแบบอย่างแก่นักเรียน

2. ให้ความรู้ว่าจริยธรรมและค่านิยมเหล่านั้น หมายความว่าอย่างไร มีวิธีการปฏิบัติ
อย่างไรบ้าง มีขอบเขตเพียงใด

3. ให้มีการปฏิบัติตามจริยธรรมและค่านิยมนั้น ๆ และมีการติดตามการปฏิบัติตามอย่าง
สม่ำเสมอ และต่อเนื่องทั้งในและนอกโรงเรียน

นอกจากวิธีการที่จะปลูกฝังค่านิยมอันพึงประสงค์แล้ว ยังมีข้อควรคำนึงถึงหลักต่อไปนี้
ด้วยคือ

1. เหน้เร่งถึงการปฏิบัติมากกว่าเนื้อหา ทั้งนี้เพราะสิ่งที่เราต้องการคือการปฏิบัติตาม
จริยธรรมและค่านิยมนั้น ๆ มากกว่าความสามารถที่จะจดจำเนื้อหาหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ได้
ด้วยเหตุนี้วิธีสอนและการวัดผลจึงต้องให้สอดคล้องกับหลักการแห่งจริยธรรม และค่านิยมที่
ต้องการปลูกฝัง หรือพัฒนาด้วย

2. จริยธรรมและค่านิยมที่จะสอนนั้น ควรจะได้กระทำในทุกระดับชั้น โดยมีการปลูกฝังและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การสอดแทรกเข้าไปในวิชาต่าง ๆ เป็นสิ่งที่พึงกระทำอย่างยิ่ง นอกจากนั้นการอบรมเป็นสิ่งที่ไม่ได้

3. การประพฤติกและปฏิบัติตัวของครูจะต้องให้สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการปลูกฝังและพัฒนาให้แก่เด็กเรียน การคัดเลือกครูเข้าทำการสอนในโรงเรียนควรจะต้องมุ่งถึงความประพฤติเป็นอันดับแรก

การพัฒนาค่านิยมในตัวเด็ก จำเป็นต้องใช้เวลา และต้องระมัดระวังถึงผลดีผลเสีย ในอนาคตต่อไปข้างหน้ายาวนาน เราจำเป็นต้องวิเคราะห์และประเมินให้แน่ใจว่าเราต้องการค่านิยมอะไร ค่านิยมนั้นส่งผลกระทบต่ออย่างแท้จริงหรือไม่ รวมทั้งวิธีการปลูกฝังด้วย ซึ่งต้องอาศัยการสังเกต และใช้หลักจิตวิทยาพัฒนาการช่วยด้วยจึงจะได้ผล

ค่านิยมอันพึงประสงค์ที่ควรปลูกฝังให้เด็ก

หน่วยงานที่สำคัญหน่วยหนึ่งคือ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กำหนดนโยบายพัฒนาภาคังคน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนในด้านสังคมและจริยธรรม ซึ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนปฏิบัติตามค่านิยมเชิงจริยธรรม โดยเฉพาะด้าน การมีวินัยในตนเอง การมีสำนึก และการประหยัด

ในการปลูกฝังค่านิยมเหล่านี้ การมีวินัยในตนเอง นับว่ามีความสำคัญยิ่ง จะเห็นได้ว่าสภาพในสังคมในปัจจุบัน มีความสับสนวุ่นวาย และสาเหตุประการสำคัญที่เราต่างก็ยอมรับคือการขาดวินัยของคนในชาตินั่นเอง การสอนปัจจุบันนอกจากจะสอนให้เด็กมีความรู้ มีทักษะในวิชาต่าง ๆ แล้ว ยังสอนให้เด็กรู้จักควบคุมตัวเอง หรือที่เรียกว่ามีวินัยในตนเอง เพราะการควบคุมตนเองเป็นส่วนสำคัญในการที่จะพัฒนาอุปนิสัยของเด็ก ทั้งนี้เพราะเด็กจะได้เรียนรู้ว่าเขาไม่สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขถ้าไม่รู้จักวิธีที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น (วิชาการศึกษา 2526 : 31)

การมีวินัยในตนเองประกอบด้วย (มลิวัลย์ คัมภีร์ 2528 : 40)

1. ด้านการรักษาความสะอาดของร่างกาย และเครื่องแต่งกาย
2. รักษาระเบียบวินัยในการแต่งกาย
3. รักษาระเบียบวินัยในการรับประทานอาหาร
4. ประพฤติตนเสมอเวลา
5. ประพฤติตนสมบูรณ์

6. การทอสีทธิและหน้าที่ของคนอื่น

ในการปลูกฝังค่านิยมด้านการมีสำจะ ก็ควรจะต้องให้มีในสังคมไทยเรา บุคคลผู้มีสำจะ มีความซื่อสัตย์จริงใจต่อกัน เริ่มตั้งแต่ตั้งใจในการพูด จริงใจในการปฏิบัติต่อผู้อื่น เป็นผู้ที่เลิกประจบกันตัวเองที่จะทำให้อื่นเชื่อถือว่าไว้วางใจ จะทำการสิ่งใดก็จะสำเร็จสมความมุ่งหมาย เพราะจะได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากผู้อื่น แม้จะมีอุปสรรคใด ๆ มาขัดขวางก็จะฝ่าฟันอุปสรรคเหล่านั้นด้วยดี ความมีสำจะ ความซื่อสัตย์เป็นเรื่องรักษาความสัมพันธ์ให้ตั้งมั่นอยู่ได้ การที่เรามีความซื่อสัตย์ไว้วางใจกัน จะเป็นเครื่องสมานใจให้มีความรักผูกพันกัน อยู่เสมอ ต่างคนต่างก็จะเป็นประโยชน์แก่กันและกัน และทุกคนก็จะมีความสุขได้ในสังคมไทย สำจะที่กล่าวถึงมี 5 สถาน (ในแผนกลุ่มเสริมสร้างลักษณะนิสัยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 2521 : 55) ได้แก่

1. จริงต่อหน้าที่คือ ทำงานในหน้าที่ของตนให้เต็มความสามารถ
2. จริงต่อภาระงานคือ ทำงานที่ตนลงมือทำแล้วให้สำเร็จจริง
3. จริงใจต่อเวลาคือ รับปากกับใครไว้อย่างไรแล้วก็จะทำอย่างนั้น
4. จริงต่อบุคคลคือ เมื่อตนเกี่ยวข้องกับใครอย่างไรก็จะประพฤติกับเขาด้วยดี
5. จริงต่อความดีคือ ตั้งใจทำความดีให้เต็มที่อย่างไรก็ตาม

ในการปลูกฝังค่านิยมด้านการประหยัด ประหยัด ชู้กว่าเหน็ด (2522 : 31) ได้เขียนบทความเกี่ยวกับค่านิยมของคนไทยเกี่ยวกับการประหยัดว่า ในปัจจุบันเราประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างมาก ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับประเทศ ทางที่เราจะแก้ปัญหานี้ได้ก็คือการประหยัด รู้จักใช้ รู้จักกินให้พอเหมาะพอควร รู้จักใช้ทรัพยากรให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุด ในเรื่องการประหยัดซึ่งเราควรที่จะได้ปลูกให้แก่เด็กให้เขาประหยัดในเรื่องต่อไปนี้ (จากแผนใบปลิวซึ่งสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติทำแจก)

1. มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย
2. มีความพอดีในการบริโภคและ เว้นจากการฟุ้งเฟ้อที่เกินความจำเป็น
3. ใช้ทรัพยากรและเวลาให้เป็นประโยชน์มากที่สุด
4. คำนึงถึงฐานะและเศรษฐกิจ คิดก่อนใช้จ่ายและใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น
5. ไม่ใช้จ่ายสุรุยสุรายไม่เถือยหรือตระหนี่ตีเห็นขวยกินไป
6. จัดงานและพิธีต่าง ๆ โดยใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น
7. เริ่มงานหรือหัตถ์ควมการเก็บและนำไปทำให้เกิดประโยชน์
8. รู้จักใช้ อนุรักษ์และบูรณะทรัพยากรของตนและของส่วนรวม
9. วางแผนการใช้จ่ายให้รอบคอบมีสัดส่วนและออมไว้วางตามสมควร

จากค่านิยมอันพึงประสงค์ที่กล่าวมาข้างต้น ตั้งแต่ความมีวินัยในตนเอง การมีสำนึก และการประหยัดก็ดี นับว่ามีความสำคัญยิ่งที่จะต้องมีการปลูกฝังค่านิยมเหล่านี้ให้กับเด็ก เพราะค่านิยมดังกล่าวมีส่วนในการช่วยพัฒนาสังคมในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี การที่เด็กมีวินัยในตนเอง ก็จะช่วยสังคมให้มีระเบียบ ทุกคนรู้จักหน้าที่ การมีสำนึกจะทำให้สังคมมีความสามัคคีมีความเชื่อถือซึ่งกันและกัน และการประหยัดก็จะช่วยให้เราแก้ไขปัญหาทางด้านเศรษฐกิจที่ถดถอยเป็นปัญหาได้รวมความได้ว่าค่านิยมอันพึงประสงค์เหล่านี้ควรต้องมีการปลูกฝังแน่นอน ดังจะเห็นได้ว่าค่านิยมอันพึงประสงค์ที่กล่าวถึงนี้ ได้มีบรรจุในหลักสูตรประถมศึกษาของกลุ่มประสบการณ์สร้างเสริมลักษณะนิสัยในหมวดจริยศึกษา

เหตุที่ต้องมีการปลูกฝังค่านิยมอันพึงประสงค์ให้กับนักเรียนในวัยประถมศึกษา

สถิติ นิยมญาติ (2520 : 26) ได้เสนอแนะการปลูกฝังค่านิยมว่า การจะปลูกฝังค่านิยมต่าง ๆ ควรปลูกฝังอบรมตั้งแต่อายุตั้งแต่เด็ก เพราะค่านิยมนั้นจะฝังแน่นและยาวนานยากที่จะเปลี่ยนแปลงในภายหลังอีกด้วย ถ้ากล่าวนี้สอดคล้องกับการศึกษาค้นคว้าของ ทิพย์สุภา นิลสินธน์ (2523 : 2) กล่าวถึงบทกฤษฎีพัฒนาการทางสังคมซึ่งหลายคนเชื่อว่า พัฒนาการทางด้านจริยธรรมที่เกิดขึ้นในช่วง 10 ปีแรกของชีวิตมนุษย์นั้น จะฝังรากลึกยากแก่การเปลี่ยนแปลง แม้เวลาจะผ่านไปนานเท่าไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าจากที่กล่าวมานี้เด็กเริ่มที่จะเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาแล้ว และดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจำนึก (2521 : 17) ได้ความเต็มเสริมว่า เด็กในระดับประถมศึกษานั้นควรจะได้เริ่มฝึกจริยธรรมด้านต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยความรู้และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมหรือทัศนคติเชิงจริยธรรมด้านสุดท้ายคือ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมในระดับชั้นประถมศึกษาควรมีการฝึกอบรมทั้งสามด้านของจริยธรรมควบคู่กันไปตลอดเวลา

จากที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเพียงเหตุผลส่วนหนึ่งของความจำเป็นที่จะต้องปลูกฝังค่านิยมกับเด็กในวัยประถมศึกษา ยังมีเหตุผลสำคัญอีกประการที่จะต้องปลูกฝังค่านิยมคือ เราทุกคนทราบว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ ในการปลูกฝังค่านิยมอันพึงประสงค์ก็เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่โดยตรงของการศึกษาที่จะปลูกฝังให้กับเด็ก นอกจากนี้การศึกษาในระดับประถมศึกษายังเป็นการศึกษาที่รัฐบาลจะต้องจัดให้เปล่าสำหรับพลเมืองทุกคน เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ทุกคนในชาติควรจะต้องได้รับการศึกษาถึงระดับนี้ ดังนั้นมวลประสบการณ์และคุณลักษณะใดที่จำเป็นสำหรับอาคารดำรงชีวิตและการเป็นพลเมืองดี ย่อมเป็นหน้าที่ของการศึกษาระดับประถมศึกษาจะต้องปลูกฝังให้เพียงพอ การศึกษาระดับประถมศึกษาจึงมีความสำคัญต่อประเทศและพลเมืองทุกคน ดังที่ บันลือ พุฒชะวัน ได้กล่าวไว้ว่า "การศึกษากว้างกับหรือการประดม

ศึกษาของไทยนั้น เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ..." (บันลือ พฤษภาคม, 2519 : 6)

ครูกับการปลูกฝังค่านิยมให้แก่เด็กเรียน

โรงเรียนเป็นหน่วยงานหนึ่งของสังคม เป็นสถานที่ให้การศึกษาแก่เด็กและชุมชน เป็นแหล่งให้การเรียนรู้ ประสบการณ์ทางการศึกษาแก่สมาชิกของชุมชน และเป็นสถาบันหนึ่งที่จะช่วยสร้างสมาชิกที่ดีให้แก่ชุมชน ช่วยกันแก้ปัญหาของชุมชนและช่วยส่งเสริมให้ชุมชนพัฒนาเร็วขึ้น ดังนั้นโรงเรียนจึงมีภาระหน้าที่สนองความต้องการของสังคม และสนองความต้องการของบุคคล และผู้ที่จะทำให้ภาระหน้าที่ของโรงเรียนเป็นไปได้อย่างสมบูรณ์ ก็คือครูนั่นเอง ดังที่ สือ อนันตพงษ์, (2522 : 7) ได้กล่าวถึงครูว่า ครูที่ดีเป็นบุคคลที่ประเทศชาติต้องการที่สุด และเป็นที่ยึดถือหรือยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ประเทศชาติจะเจริญหรือเสื่อมในปัจจุบันและอนาคตนั้นครูมีบทบาทอันสำคัญยิ่ง กล่าวกันว่าสอดคล้องกับความเห็นของ วีรพงษ์ คุณมณี (2528 : 10) ที่ว่าครูเป็นผู้วางพื้นฐานให้แก่ชีวิตของเด็กในทุก ๆ ด้าน การศึกษาทำให้คนเจริญงอกงามและการให้การศึกษาที่ดีนั้นก็ทำให้คนเจริญงอกงามในทางที่พึงประสงค์ ครูจะต้องวางไวต่อพฤติกรรมของเด็กแต่ละคนที่แสดงออกมา และครูพร้อมที่จะส่งเสริมหรือจัดพฤติกรรมนั้น ๆ ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์และให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา จากบทความของ นิภา เพียรสม (2526 : 45) ยังเสริมอีกว่า ครูจะต้องทุ่มเทแรงกาย แรงใจ อุตสาห และใจเย็น ตลอดทั้งใช้กลวิธีต่าง ๆ ในการสั่งสอนอบรม ใช้เวลาฝึกฝนและกล่อมเกล่าอย่างสม่ำเสมอจึงจะได้เด็กที่มีคุณภาพของสังคม นอกจากการสอนของครูโดยปกติแล้ว ครูยังมีหน้าที่โดยตรงในที่ปลูกฝังค่านิยมและจริยธรรมให้แก่เด็กเรียน เพื่อที่จะหล่อหลอมลักษณะนิสัย เพื่อให้มีค่านิยมที่ดีที่เด็กตัวนักเรียนต่อไปในอนาคตสำหรับการปลูกฝังค่านิยมและจริยธรรมได้ผลมีประสิทธิภาพ ครูจะต้องมีบทบาทดังต่อไปนี้

1. บทบาทในฐานะเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อม และสถานการณ์เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์และฝึกการปรับตัว

สำเร็จ เฉลิมเผ่า (2527 : 18) กล่าวว่า การปลูกฝังค่านิยมและจริยธรรมแก่ที่ผ่านมายังไม่ได้ผลเท่าที่ควรนั้น เพราะสภาพการสอนกับสภาพแวดล้อมยังไม่เอื้ออำนวยที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมถาวรได้อย่างแท้จริง

การจัดสภาพแวดล้อมที่สะอาดสงบและสวยงาม การอยู่ในที่ ๆ เหมาะสมย่อมเป็นสิ่งประเสริฐ การที่ครูจัดห้องเรียนให้สะอาด จัดบริเวณโรงเรียนให้ร่มรื่นเย็นสบาย ปราศจาก

แหล่งสภปรกโสโครก ที่น้เืองและอุปกรณั้ได้รับการเช้้คดูใ้ห้สะอาดมีระเบียบ บรรดาภาคส่งเบ้ียงห่างไกลจากควา้วุ่นวายห้้งปวง' ส่้งแวดลอมเช้้มน้เืองทว่าใ้ห้จิตใจของผู้ที่อยู่ใ้้นให้สงบสุข เมื่อนักเร้ียนจ้้นเคยจนึกเป็นน้ิสัยแล้ว การที่จ้่นนำควา้สะอาดกายไปสู้จิตใจที่สะอาด ย่อมทว่าใ้้ง่ายกว่าการปลุกฝ้งตานิยมเชิงจริยธรรมในสถานท่้กั้สภปรก แอ้อัดเออะและวุ่นวาย นอกจากสถานท่้ที่สะอาดแล้ว ก็มีการจัดสภาพของถนรอบข้าง ใ้้แสดงกิริยา การพูดจาที่ใ้้เราะะ นักเร้ียนก็จะมีกิริยามารยาทที่ใ้้ไปค้วย

ครูสามารถจัดสถานการณั้ได้หลายแบบห้้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ ที่จ้่นใ้้ให้นักเร้ียนใ้้เกิดประสบการณั้ และใ้้ฝึกการปรับตัวในทางที่ค้้ช้น นักเร้ียนจะก้าวร้าวหรือเก็บกด ถ้าเขาต้องเผชิญกับความมอยุ้ติธรรมอยู่ตลอดเวลา เขาจะเป็นถนใจกว้าง ถ้าเขาใ้้เร้ียนรู้วว่าถนถ้้นยอมมีความคิดแตกต่างไปจากถนได้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมและพิธีกรรมต่าง ๆ การฝึกแก้ปัญหาลในสภาวการณั้ต่าง ๆ โดยใ้้หลักธรรมเป็นแนวหน้าอยู่เสมอ เป็นการสอนจริยศึกษาที่ค้้ที่สุดใ้้ในชีวิตประจำวัน

2. บทบาทในฐานะเป็นผู้ให้ข่าวสาร ความรู้ และข้อเท็จจริงถานจริยธรรมและวัฒนธรรม

การศึกษาไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบโรงเรียน หรือการศึกษานอกระบบที่ถานหรือในชุมชน ย่อมจ้ต้องมีการใ้้เนื้อหาสาระที่ค้้หลักการ เพื่อนำไปสู้วิธีปฏิบัติ การอบรมและการสั่งสอนที่ค้้มีใ้้เป็นการปล่อยปละละเลยใ้้ให้นักเร้ียนลองผิดลองถูกและเร้ียนรู้ไปตามชฎากรรม ครูต้องสามารถใ้้เทคนิควิธีนำหลักธรรมมาสั่งสอนนักเร้ียนใ้้รู้จัก รู้จริง และรู้แ้จ้ง อีค้้ห้้สามารถนำข่าวสาร ข้อเท็จจริงต่าง ๆ มาสนทนา เชื่อมโยงใ้้หลักธรรมนั้น ๆ สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในชีวิตประจำวันเพื่อใ้้ให้นักเร้ียนรู้จักแก้ปัญหาล โดยการใ้้ใ้ปัญหา

3. บทบาทในฐานะที่เป็นแบบอย่างที่ดีใ้้เด็กได้เลียนแบบ

ค้้. ไรท์ (D. Wright 1975 : 24 - 30) ใ้้กล่าวถึงทฤษฎีอิทธิพลของสังคมต่อการพัฒนาการทางจริยธรรมว่า เด็กเล็ก ๆ จะเร้ียนรู้อะไรก็ อะไรชั่ว จากถนอื่นที่อยู่ใกล้ชิด ซึ่งค้้เป็นตัวแทนของสังคม เด็กจะใ้้้วิธีการเลียนแบบถนมีอำนาจ และถนที่ถนรัก จนในถนที่เด็กจะยอมรับกฎ เกตธ์ของสังคมมา เป็นหลักปฏิบัติของถนโดยอัตโนมัติ

ครูเป็นบุคคลหนึ่งที่มีอิทธิพลกับเด็กห้้งเป็นผู้มีอำนาจและเป็นผู้ที่เด็กรัก ถ้าเด็กมีเจตคติต่อครูว่า เป็นผู้รู้และเป็นแบบอย่างที่ดี จะทำให้เด็กพร้อมที่จะเชื่อห้้งและถือค้้เป็นแบบอย่าง

ที่ดี จะทำให้เด็กพร้อมที่จะเชื่อฟังและถือเป็นแบบอย่างจนเราเรียกกันว่า เป็น "แม่พิมพ์" ของนักเรียน แม่พิมพ์นักเรียนจะผิดหวังเป็นอย่างมาก ถ้าเราพบว่า ครูที่เขาศึกษารับรู้มานั้นดีนั้นปราศจากคุณธรรม มีความทุจริต ผิดศีลและประพฤติตนต่ำช้า ครูจะสอนนักเรียนให้มีศีลธรรมได้อย่างไร ถ้าครูมีกิริยามารยาทหยาบช้า ดุด่า สบู่ สู้ เจ้าโหดและแก่งแย่งแข่งขันกัน ดังนั้นครูทุกคนต้องสังวรเสมอว่าทุกอิริยาบถของครูนั้นนักเรียนเฝ้าดูอยู่ คนที่ไม่มีคุณธรรมจึงไม่ควรเป็นครู

4. ในฐานะเป็นผู้ป้องกันทางเสื่อมและเป็นผู้ส่งเสริมให้เกิดพัฒนาพฤติกรรมไปในทางที่ดี

วิธีการที่ครูพึงปฏิบัติเพื่อป้องกันทางเสื่อม และส่งเสริมพฤติกรรมที่แก่เกิดต่อไปนี้คือ

(1) ครูต้องไม่แยกตนออกจากนักเรียน ดังที่มีบุคคลเห็นว่า "โลกของผู้ใหญ่" และ "โลกของเด็ก" คนที่แยกกันอยู่คนละสังคมจะมีความเข้าใจกันได้อย่างไร ครูจึงต้องดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด มีความรัก เมตตา เอาใจใส่และเหมือนสิ่งอื่นใดต้องมีความเข้าใจนักเรียนทั้งในด้านการพัฒนาการ ความรู้สึกนึกคิดและปัญหาของเขา

(2) ความใกล้ชิดและความเข้าใจนักเรียนทำให้ครูสามารถ "ป้องกัน" ได้มากกว่า การแก้ไข ครูจึงเป็นผู้ที่ "แนะทางดี ชี้ทางเสื่อม" ให้แก่นักเรียน

(3) การพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนให้เป็นไปในทางดีนั้น ควรใช้วิธีการเสริมแรงใจและให้รางวัลมากกว่าลงโทษ สุนทร อมรวิวัฒน์ (ม.ป.ป. : 5) ได้อธิบายเพิ่มเติมในส่วนนี้ว่า ถึงแม้เราจะถือว่าการทำดีนั้นต้องเกิดจากความเชื่อมั่นในการเลือกและการตัดสินใจของตนเองก็ตาม แต่การจัดสภาพแวดล้อมที่จะช่วยเราและส่งเสริมให้คนทำดีก็เป็นสิ่งสมควรทำ เช่นการให้รางวัลหรือชมเชย การติดแถบประโยคแสดงชื่อและการกระทำของนักเรียนในชั้น ให้เกียรติยศและการกล่าวสรรเสริญต่อหน้าที่ประชุม เป็นต้น การสร้างเสริมกำลังใจดังกล่าวนี้ เป็นการสนองทางสังคมและทางอารมณ์ของเด็ก อย่างไรก็ตามครูจะต้องมีวิธีการสร้างเสริมกำลังใจอย่างมีเหตุผลไม่ทำเร้าเรื่อ และระวังการแข่งขันทำดีเพื่อหวังรางวัล

(4) ครูควรให้โอกาสนักเรียนได้สังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของคนในสังคม และฝึกให้นักเรียนได้วิเคราะห์เปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจากการประพฤติดีกับผลที่เกิดขึ้นจากการประพฤติชั่ว

5. บทบาทในฐานะที่เป็นผู้แก้ไขและปรับปรุงพฤติกรรมของเด็กที่มีแนวโน้มไปในทางเสื่อม แล้วให้กลับตัวได้และประพฤติดี

บทบาทของครูนั้นจำเป็นต้องรับผิดชอบความผิดพลาดของนักเรียน และไม่ควรรู้วิธี
"นิ้วไหนร้ายตัดนิ้วนั้น" ซึ่งเป็นวิธีที่ง่ายแต่เสี่ยงที่สุดในการแก้ไขเด็กที่มีปัญหาทางศีลธรรม
เพราะเด็กที่ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม จะมีความรู้สึกว่าคุณครูรังเกียจไม่เป็นที่ยอมรับนั้น มี
โอกาสน้อยเหลือเกินที่จะสำนึกถึงความถูกต้องดีงาม ครูจึงต้องมีความเมตตาให้กับเขา และ
พยายามแก้ไขสาเหตุที่ทำให้เขาประพฤติชั่วไปเช่นนั้น

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากผลงานการวิจัยต่าง ๆ ที่จะกล่าวถึงเหล่านี้ เป็นผลงานวิจัยที่มีโลกกล่าว
ถึงค่านิยมโคตาคานิยมหนึ่ง หรือบทบาทของครูบทบาทใดบทบาทหนึ่งโดยเฉพาะ ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอ
เสนอผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องเรียงลำดับตามปีที่วิจัย ยกเว้นงานวิจัยที่คล้ายคลึงกัน ผู้วิจัย
จะรวมไว้ด้วยกัน

ต่อไปนี้จะ เป็นผลงานที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมอันพึงประสงค์และบทบาทของครูที่จะกล่าวถึง
ไรค์ (Ried 1965 : 156) ได้ทำการสำรวจทัศนคติของครูเกี่ยวกับการสอน
ศีลธรรมในโรงเรียน ผลการวิจัยปรากฏว่าครูทุกคนสอนศีลธรรมจรรยา เพื่อขบกระกับจิตใจ
ให้สูงขึ้น การสอนศีลธรรมจรรยาควรจะได้สอนในห้องเรียน ครูหมวดวิชาต่าง ๆ ก็ควรสอด
แทรกการสอนวิชาศีลธรรมไว้ด้วยในวิชาที่สอน โดยเฉพาะครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมาก
เห็นว่าศีลธรรมนั้นจำเป็นที่จะต้องสอนในห้องเรียน ส่วนครูที่มีประสบการณ์การสอนน้อยไม่เห็น
ด้วยกับการจัดการสอนศีลธรรมในห้องเรียน

คอกเกอร์ตี (Dougherty 1966 : 110) ได้ศึกษาค่านิยมของนักเรียนวัยรุ่นใน
โรงเรียนต่าง ๆ ในรัฐมิชิแกน ค่านิยมที่ศึกษาคือ ความเป็นมิตร ความซื่อสัตย์ ความกล้า
ศีลธรรมและความรับผิดชอบ ผลการวิจัยปรากฏว่าเด็กนักเรียนวัยรุ่นที่เรียนอยู่ในระดับชั้นที่สูง
กว่าจะมีค่านิยมในความเป็นมิตร ความกล้า ศีลธรรมและความรับผิดชอบในระดับสูงกว่าด้วย
และนักเรียนหญิงมีความคงที่ของค่านิยมทั้งหมดมากกว่านักเรียนชาย

อนุสรณ์ อรรถศิริ (2516 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบจริยธรรมบาง
ประการของอาจารย์ผู้สอนระดับปริญญาตรี และนิสิตระดับชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยวิชาการศึกษา
โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบจริยธรรม 16 ประการ คือความซื่อสัตย์สุจริต ความสามัคคี
มนุษยสัมพันธ์ สัมมาการวาระ ความสุขในชีวิตครอบครัว การปฏิบัติตามสังคมนิยมและอื่น ๆ
ผลการวิจัยปรากฏว่าจริยธรรมทั้งกลุ่มอาจารย์และนิสิตเลือกตรงกันเป็นอันมากหนึ่งคือ ความซื่อสัตย์
สุจริต

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยอื่นซึ่งสนับสนุนงานวิจัยของ อนุสรณ์ อรรถศิริ ไก่แก้ว งานวิจัยของ ริชาร์ด เค เทอร์เรนโท (Richard K. Turrentine, 1980) ได้ศึกษาเกี่ยวกับลำดับความสำคัญของเป้าหมายของการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูใหญ่และครู เมื่อปี ค.ศ. 1980 ตัวอย่างประชากรคือครูใหญ่และครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่ ออร์เรนจ์ เคานตี (Orange County) สหรัฐอเมริกาในลำดับความสำคัญของเป้าหมายการศึกษา 16 ประการ ผลการวิจัยพบว่า สัจจะแห่งตนเป็นลำดับที่ 3 ของความสำคัญเป้าหมายการศึกษา ซึ่งก็นับว่าเป็นลำดับที่มีความสำคัญลำดับหนึ่ง

มิดลาร์สกีและคณะ (Midlarsky and others, 1973) ได้ศึกษาผลของตัวแบบและรางวัลต่อการฝึกฝนให้เกิดพฤติกรรมเอื้อเอื้อ ได้ศึกษากับเด็กหญิงชั้น ป. 6 จำนวน 72 คน ให้เห็นตัวแบบ 3 ชนิด ตัวแบบที่เอื้อเอื้อ ตัวแบบที่เป็นกลาง และตัวแบบที่ละโมภ ผู้วิจัยได้สร้างสถานการณ์ให้ผู้ถูกทดลองเล่นเกมอย่างหนึ่ง ซึ่งเมื่อเล่นชนะจะได้รับรางวัล พฤติกรรมเอื้อเอื้อวัลได้จากการที่เด็กเหล่านั้นได้เห็นพฤติกรรมเอื้อเอื้อของตัวแบบมาก่อน เมื่อเด็กมีพฤติกรรมเอื้อเอื้อตามที่ต้องการ ผู้ทดลองก็จะให้รางวัลเป็นการขอบคุณของ ผลการทดลองปรากฏว่าตัวแบบและรางวัลที่เป็นคำพูดชมเชย มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการปลูกฝังให้เด็กเกิดพฤติกรรมเอื้อเอื้อ

การวิจัยของมิดลาร์สกี ที่กล่าวมานี้ ถ้ายกมาพิจารณาเกี่ยวกับการทำวิจัยของ สุเชษฐ์ มาห์เรียม (2519 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่องอิทธิพลของการเป็นแบบอย่างต่อการพัฒนาของเยาวชน ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชายระดับ ม.ศ. 1 และม.ศ. 2 จำนวน 300 คน ผู้ถูกทดลองถูกสุ่มและเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมอีก 1 กลุ่ม กลุ่มละ 60 คน แต่ละกลุ่มมีทั้งผู้ที่มีระดับจริยธรรมต่ำและสูง กลุ่มทดลองได้เห็นตัวแบบประเภทอื่นชายหรือประเภทละอายใจตนเองและได้เห็นตัวแบบแต่ละประเภทแสดงอารมณ์ดีใจ หรือเสียใจต่อการที่ตนมีได้โกงในการเล่นเกม ส่วนกลุ่มควบคุมมีโอกาสได้เล่นเกม แต่มิได้เห็นตัวแบบและการแสดงอารมณ์ของตัวแบบ หลังจากเล่นเกมแล้วผู้ถูกทดลองทั้งหมดถูกวัดระดับความวิตกกังวลในขณะที่เล่นเกม และการเห็นคุณค่าของรางวัลผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้ที่มีความวิตกกังวลสูงและผู้ที่ไม่ได้เห็นตัวแบบเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการโกงมากที่สุด จากการศึกษาทั้ง 2 เรื่องที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าตัวแบบมีอิทธิพลในการปลูกฝังค่านิยมต่าง ๆ

ภัทธา นิคมานนท์ (2517 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการถือศีลห้า ความรู้สึกรับผิดชอบ วินัยในตนเอง ความเกรงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกรับผิดชอบและวินัยในตนเอง

ที่มีต่อทัศนคติการถือศีลห้า ทั้งนักศึกษาชายและหญิงที่มีความรู้สึกรับผิดชอบและวินัยในตนเองสูง จะมีทัศนคติต่อการถือศีลห้าโดยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เฉพาะเพศชายเท่านั้น

วิระวรรณ อามระดิษ (2522 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมในเรื่องความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความกตัญญูกตเวทิต์ ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ ความอดทน ความยุติธรรม ความอดุสาหะ การประหยั๊กและออมทรัพย์ และการเคารพผู้อาวุโส ผลการวิจัยพบว่านักเรียนชายและหญิงส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมทั้ง 10 ประการ ที่กล่าวมาแล้วอยู่ในเกณฑ์น่าพอใจคือ มีความเห็นด้วยมากที่สุดที่จะต้องมีค่านิยมเชิงจริยธรรมในการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมระหว่างชายและหญิงพบว่าความเห็นไม่แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยของวิระวรรณ อามระดิษ นี้เป็นความคิดเห็นที่ว่านักเรียนเห็นด้วยหรือไม่กับค่านิยมเชิงจริยธรรมดังที่กล่าวมาแล้ว แต่เมื่อมาดูค่านิยมพฤติกรรมทางจริยธรรมซึ่ง ยูพาพร จูแจจจาน (2522 : 82) และพรทิมา สันติวิทยภาค (2522 : 105) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคกลาง และการศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานครตามลำดับ ผลจากการวิจัยสอดคล้องกันว่าพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียน เรื่องการรักษาระเบียบวินัยเกี่ยวกับกฎข้อบังคับและการเคารพกฎหมายอยู่ในสภาพที่ไม่น่าพึงพอใจ โดยพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในชั้นที่ 1 ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

ทั้งในส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมเชิงจริยธรรมและค่านิยมพฤติกรรมทางจริยธรรมนี้ ถ้านักเรียนเห็นด้วยกับค่านิยมเชิงจริยธรรมแต่เมื่อมาดูค่านิยมพฤติกรรมทางจริยธรรมที่ไม่น่าพอใจ เพราะเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์คือทำดีเพราะกลัวถูกลงโทษ

สุนทร โภภิน และสันติ สมัตถการ (2522 : 156 - 157) ได้รายงานการวิจัยเรื่องค่านิยมและระบบสังคมไทยในสวนที่ผู้วิจัยจะนำมากล่าวนี้คือ ส่วนทัศนคติเกี่ยวกับการพูดความจริง จากถ้อยคำที่ว่า "การพูดอย่างจริงใจตรงไปตรงมา เป็นสิ่งที่ดีที่สุดเสมอ" ปรากฏว่าตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่เห็นว่า "ถูกต้อง" แต่เสียงส่วนใหญ่ในกรณีนี้ไม่หนักแน่นคือ มีเพียงร้อยละ 48 - 59 เท่านั้น ตัวอย่างที่เห็นด้วยหรือเห็นว่าถ้อยคำนี้ไม่ถูกต้องมีระหว่างร้อยละ 13 - 17 ส่วนที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 30 ตอบว่าไม่ทราบหรือแถวๆกรณี นี้ก็แสดงให้เห็นได้ทางหนึ่งว่า โดยหลักการหรือโดยอุดมคติแล้ว การพูดความจริงต่อกันไม่ว่าใน

กรณีใด ๆ ย่อมเป็นสิ่งที่ได้เป็นการแสดงความจริงใจต่อกัน แต่ในทางปฏิบัติหรือในระดับพฤติกรรมจริง ๆ การที่จะกระทำเช่นนั้นเสมอไปโดยไม่คำนึงถึงองค์ประกอบอย่างอื่นบ้าง อาจมิใช่วิธีการที่ดีที่สุดก็ได้ ฉะนั้นเสียงที่ออกมาทางด้าน "แล้วแต่กรณีหรือไม่ทราบ" จึงมีเปอร์เซ็นต์ค่อนข้างสูง

เมื่อหันมาพิจารณาแยกตามเพศผู้บ้าง ก็พบว่ามีความแตกต่างกันอยู่ไม่มากนัก เพศหญิงสนับสนุนค่ากล่าวนี้น้อยกว่าเพศชาย (37.5% และ 54.9% ตามลำดับ) เสียงส่วนใหญ่ของเพศหญิง แสดงออกในทางกลาง ๆ "ไม่ทราบ/แล้วแต่กรณี" (45.8%) อย่างไรก็ตามเพศหญิงที่ไม่เห็นด้วยกับค่ากล่าวนี้ก็มีเปอร์เซ็นต์ต่ำกว่าเพศชาย (16.7% ต่อ 17.2%) ซึ่งแสดงให้เห็นชัดเจนว่า เพศหญิงมีค่านิยมการพูดปรมาภมากกว่าเพศชาย หากแต่ว่าวัฒนธรรมส่วนของเพศหญิงและสภาพความจริงในชีวิตของเพศหญิงในหลายกรณีได้ทำให้เพศหญิงไม่อาจพูดความจริงอย่างตรงไปตรงมาได้เหมือนกับเพศชาย ในเรื่องความแตกต่างเรื่องเพศนี้มีงานวิจัยที่สนับสนุนของสมาน ซาลีเกรือ (2523 : 75) ซึ่งได้ศึกษาค่านิยมเชิงสังคมเรื่องความซื่อสัตย์ ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีค่านิยมเชิงสังคมและความซื่อสัตย์แตกต่างกัน

กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2523 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมที่เหมาะสมกับครู การปรับแก้พฤติกรรมของนักเรียนที่ไม่เหมาะสมและวิธีการปลูกฝัง รวมทั้งลักษณะของค่านิยมทางจริยธรรมที่ครูปลูกฝังในห้องเรียน เมื่อปี พ.ศ. 2523 ผลการวิจัยพบว่า มีจำนวนครูร้อยละ 85 มีค่านิยมด้านพฤติกรรมทางจริยธรรมที่เหมาะสม พฤติกรรมของครูที่ไม่เหมาะสมส่วนใหญ่เป็นด้าน การแต่งกายและการตรงต่อเวลา ซึ่งพบในครูชายมากกว่าครูหญิง พบในครูอายุน้อยมากกว่าครูอายุมาก และพบในครูที่มีวุฒิมากกว่าครูที่มีวุฒิน้อย ในด้านการปรับแก้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน พบว่าครูมีการปรับแก้ประมาณร้อยละ 25 ของจำนวนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ส่วนใหญ่เป็นการปรับแก้ในด้านการตรงเวลา ระเบียบวินัย มารยาทและด้านการพูด

สำหรับวิธีที่ครูใช้ในการปลูกฝังค่านิยมทางด้านจริยธรรม และลักษณะของจริยธรรมที่ครูปลูกฝังในห้องเรียนพบว่า ครูใช้การบอก การแนะนำมากที่สุดเฉลี่ยประมาณร้อยละ 11.52 ของจำนวนครูในกลุ่มตัวอย่าง ส่วนวิธีการอื่น เช่น ให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมต้นแบบ ปรากฏว่าครูใช้น้อยมาก ส่วนค่านิยมที่ครูปลูกฝังในห้องเรียน ครูปลูกฝังด้านภาวะรับผิดชอบและระเบียบวินัยมากกว่าจริยธรรมด้านอื่น ๆ มีจำนวนครูที่ปลูกฝังค่านิยมสองด้านที่กล่าวนี้ ประมาณร้อยละ

63.23 และ 46.56 ของจำนวนครูกลุ่มตัวอย่าง ตามลำดับ และมีจำนวนครูที่ทำการปลูกฝัง
 กำนियมด้านจริยธรรม ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมของตนเองที่กลุ่มตัวอย่างทั้งเขต มีความรู้ความ
 เข้าใจว่าเป็นพฤติกรรมที่ดี ถูกและควรอย่างมากรวม 10 พฤติกรรมนั้น มีพฤติกรรมมีวินัยในตน
 เองรวมอยู่ด้วยและยังพบต่อไปอีกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ครูและผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรม
 ต่อตนเองแตกต่างกันจำนวน 19 พฤติกรรม

สุลกี จิรวัดนกิจ (2526 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาพัฒนาการด้านการใช้เหตุผล
 เชิงจริยธรรมตามคุณลักษณะกำนियมพื้นฐานของชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานการศึกษา
 จังหวัดในเขตการศึกษา 1 พบว่าพัฒนาการด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชายและ
 นักเรียนหญิงมีความแตกต่างกันในเรื่องการพึ่งตนเอง ความรับผิดชอบ การประหยัดและออม
 การมีระเบียบวินัยและการเคารพกฎหมาย โดยนักเรียนหญิงมีพัฒนาการด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
 สูงกว่านักเรียนชาย

พัฒนา สุนทรสันต์ (2526 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการทำผิดวินัยของนักเรียน
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการ
 วิจัยพบว่า สาเหตุของการทำความผิดทางวินัยของนักเรียน เนื่องจากตัวเองเป็นอันดับแรก
 นอกจากนี้มีสาเหตุอื่น ๆ ได้แก่ ความขี้เกียจ ความไม่ตั้งใจ การเรียนการสอนของครู ภาวะเบียด
 คับบังคับของโรงเรียน สภาพแวดล้อม ตลอดจนสภาวะทางเศรษฐกิจของครอบครัวตามลำดับ

ปิ่นสุวรรณ เติสยานนท์ (2526 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาความถี่รวม
 ยอดเกี่ยวกับกำนियมพื้นฐาน เรื่องการประหยัดและออม การมีระเบียบวินัยและการเคารพกฎหมาย
 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยปรากฏว่า ความถี่รวม
 ยอดเกี่ยวกับกำนियมพื้นฐานเรื่องการประหยัดของชายและหญิงมีความแตกต่างกันคือ นักเรียนหญิงมี
 ระดับความถี่รวมยอดสูงกว่านักเรียนชาย ส่วนความถี่รวมยอดเกี่ยวกับกำนियมพื้นฐานเรื่องการ
 มีระเบียบวินัยและการเคารพกฎหมายของนักเรียนชายและหญิงไม่มีความแตกต่างกัน

ครอว์ลีย์ (Crawley 1983 : A 2840) ได้ศึกษากิจวัตรของครูและนักเรียนที่มี
 มีต่อสภาพห้องเรียน กระบวนการและพฤติกรรมนักเรียนในชั้นของครูที่ได้รับการฝึกอบรมด้านวินัย
 นักเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนะของครูที่ได้รับการฝึกอบรมด้านวินัย
 นักเรียนกับครูที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมและทัศนะของนักเรียนในชั้นของครูที่ได้รับการฝึกอบรมกับนักเรียน
 ในชั้นที่ครูไม่ได้รับการอบรม ผลวิจัยพบว่าครูส่วนหนึ่งยอมรับในโครงการฝึกอบรมด้านวินัยนักเรียน

และนักเรียนในชั้นของครูที่ได้รับการฝึกอบรมมี เจตคติที่ดีต่อโรงเรียนมากกว่านักเรียนในชั้นของครูที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมด้านวินัยนักเรียน

และผลงานสุดท้ายที่จะกล่าวถึงคือ โสภณ รื่นเวทย์ (2527 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการณ์ในการจัดกิจกรรมสร้างเสริมวินัยในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าในการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมวินัยนักเรียนทั้ง 4 ด้าน ซึ่งได้แก่ความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของเครื่องแต่งกาย การเดินทางไปกลับโรงเรียน การโดยสารรถประจำทาง และการปฏิบัติตามกฎจราจร โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้โครงการของกรุงเทพมหานครเป็นแนวปฏิบัติ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ครูเป็นผู้รับผิดชอบโครงการและมอบหมายให้ครูเวรและครูประจำชั้นเป็นผู้ควบคุมดูแล ให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติตามระเบียบวินัยของโรงเรียนเป็นประจำทุกวัน โรงเรียนจัดการสนับสนุนการฝึกวินัยนักเรียน โดยการสอดแทรกในบทเรียนที่สัมพันธ์กัน อบรมนักเรียนให้เห็นความสำคัญของระเบียบวินัย และจัดป้ายห้าชั่วชีวิตเตือนใจติดตามบริเวณโรงเรียน โรงเรียนใช้วิธีการลงโทษนักเรียนที่ทำผิดวินัยโดยการกล่าวตักเตือนมากที่สุด

จากที่กล่าวมาเป็นผลงานการวิจัยภายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งมีทั้งการศึกษาและเปรียบเทียบเกี่ยวกับตัวแปร เหตุ ประสิทธิภาพ รูปแบบการศึกษาและระดับชั้นที่สอน เนื้อหาในการวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมคือ การมีวินัยในตนเอง การมีสำนึกและการประหยัด และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

